

Врз основа на член 26 став (3) од Законот за јавна внатрешна финансиска контрола (Службен весник на Република Македонија број 90/09), министерот за финансии објавува

МЕЃУНАРОДНИ СТАНДАРДИ ЗА ПРОФЕСИОНАЛНО ИЗВРШУВАЊЕ НА ВНАТРЕШНАТА РЕВИЗИЈА

АТРИБУТИВНИ СТАНДАРДИ

1000 - Цел, овластување и одговорност

Целта, овластувањето и одговорноста на активноста на внатрешната ревизија мора формално да бидат дефинирани во повелбата за внатрешна ревизија, согласно со Дефиницијата на внатрешна ревизија, Етичкиот кодекс и Стандардите. Раководителот на единицата за внатрешна ревизија мора периодично да ја прегледува повелбата за внатрешна ревизија и да ја презентира пред повисокото раководство и управата за одобрување.

Објаснување:

Повелбата за внатрешна ревизија е формален документ кој ги дефинира целта, овластувањето и одговорноста на внатрешната ревизија. Повелбата за внатрешна ревизија го утврдува местото на активноста на внатрешната ревизија во организацијата; дозволува право на пристап до податоци, лица и имот потребни за извршување на активноста и го дефинира обемот на активноста на внатрешната ревизија. Конечно одобрување на повелбата за внатрешна ревизија врши управата.

1000.A1 - Карактерот на услугите за давање на уверување на организацијата мора да биде дефиниран во повелбата за внатрешна ревизија. Доколку уверувањата се даваат на страни надвор од организацијата, карактерот на овие уверувања мора исто така да биде дефиниран во повелбата.

1000.Ц1 - Карактерот на советодавните услуги мора да биде дефиниран во повелбата за внатрешна ревизија.

1010 – Прифаќање на Дефиницијата на внатрешната ревизија, Етичкиот кодекс и Стандардите во Повелбата за внатрешна ревизија

Обврската за примена на дефиницијата на внатрешната ревизија, Етичкиот кодекс и Стандардите мора да биде прифатена во повелбата за внатрешна ревизија. Раководителот на единицата за внатрешна ревизија треба да разговара за Дефиницијата на внатрешната ревизија, Етичкиот кодекс и Стандардите со повисокото раководство и управата.

1100 - Независност и објективност

Активноста на внатрешната ревизија мора да биде независна и внатрешните ревизори мора да бидат објективни при извршувањето на нивната работа.

Објаснување:

Независноста е ослободување од услови кои ја загрозуваат можноста активноста на внатрешната ревизија или раководителот на единицата за внатрешна ревизија да ја изврши обврската за внатрешна ревизија на независен начин. Со цел да се постигне потребен степен на независност при извршување на активноста на внатрешната ревизија, раководителот на единицата за внатрешна ревизија има непосреден и неограничен пристап до повисокото раководство и управата. Ова може да се постигне преку двојно известување. Загрозувањето на независноста мора да биде решено на ниво на поединечен ревизор, ниво на активности, функционално и организациско ниво.

Објективноста е независна ментална ситуација која овозможува внатрешните ревизори да ја извршуваат активноста на начин да веруваат во својата работа и да не прават компромис во врска со квалитетот.

Објективноста бара од внатрешните ревизори да не го потчинуваат нивното мислење за ревизорските прашања на други. Загрозувањето на објективноста мора да биде решено на ниво на поединечен ревизор, ангажман, функционално и организациско ниво.

1110 - Организациска независност

Раководителот на единицата за внатрешна ревизија мора да известува на хиерархиско ниво внатре во организацијата кое и овозможува на активноста на внатрешната ревизија да ги исполни своите обврски. Раководителот на единицата за внатрешна ревизија најмалку еднаш годишно мора до управата да ја потврди организациската независност на активноста на внатрешната ревизија.

1110. A1 - Активноста на внатрешната ревизија мора да биде ослободена од надворешни влијанија при одредување на опфатот на внатрешната ревизија, извршувањето на работата и објавувањето на резултатите.

1111 - Непосредна соработка со управата

Раководителот на единицата за внатрешна ревизија мора непосредно да комуницира и соработува со управата.

1120 - Индивидуална објективност

Внатрешните ревизори мора да имаат непристрасен, независен пристап и да избегнуваат било каков конфликт на интереси.

Објаснување:

Конфликтот на интереси е ситуација во која внатрешниот ревизор, кој е на одговорна позиција, има конкурентски професионален или личен интерес. Таквите конкурентски интереси можат да му го отежнат независното извршување на обврските. Конфликтот на интереси постои дури и ако нема неетички или неприменливи резултати. Конфликтот на интереси може да создаде несоодветна слика која може да ја загрози довербата во внатрешните ревизори, работењето на внатрешната ревизија и самата професија. Конфликтот на интереси може да наштети на способноста на лицето објективно да ги изврши неговите/нејзините должности и обврски.

1130 - Нарушување на независноста или објективноста

Доколку независноста и објективноста се навистина или навидум нарушени, деталите од нарушувањето мора да се соопштат на соодветните страни. Начинот на соопштувањето ќе зависи од нарушувањето.

Објаснување:

Нарушувањето на организациската независност и индивидуалната објективност, меѓу другото, вклучува и личен конфликт на интереси, ограничувања на обемот, рестриктивен пристап до податоци, лица и имот и ограничување на ресурси, како финансирање.

Одредувањето на соодветни страни на кои мора да им се соопштат деталите од нарушувањето на независноста или објективноста зависи од очекувањата од одговорностите на активноста на внатрешната ревизија и раководителот на единицата за внатрешна ревизија пред повисокото раководство и управата, како што е опишано во повелбата за внатрешна ревизија, како и од карактерот на нарушувањето.

1130.A1 - Внатрешните ревизори мора да се воздржат од оценување на специфичните работи за кои претходно биле одговорни. Се смета дека објективноста е намалена доколку внатрешниот ревизор даде уверување за активност за која тој бил одговорен во текот на претходната година.

1130.A2 – Активностите поврзани со давање на уверување за функција за која бил одговорен раководителот на единицата за внатрешна ревизија, мора да бидат надгледувани од лица надвор од активноста на внатрешната ревизија.

1130.Ц1 - Внатрешните ревизори може да даваат советодавни услуги во врска со активностите за кои претходно биле одговорни.

1130.Ц2 - Ако внатрешните ревизори се соочуваат со можни нарушувања на независноста или објективноста во врска со предложените советодавни услуги, тоа мора да му го соопштат на клиентот пред да се прифати ангажманот.

1200 – Стручност и професионалност

Работењето мора да се извршува стручно и професионално.

1210 - Стручност

Внатрешните ревизори мора да имаат знаење, вештини и други квалификации потребни за извршување на нивните поодделни обврски. Единицата за внатрешна ревизија мора колективно да поседува или да стекне знаење, вештини и други квалификации потребни за извршување на своите обврски.

Објаснување:

Знаењето, вештината и другите квалификации е збиен поим кој се однесува на професионалната стручност која се бара од внатрешните ревизори со цел за ефикасно извршување на нивните професионални обврски. Внатрешните ревизори се поттикнуваат да ја покажат својата стручност со добивање на соодветни професионални сертификати и квалификации, како што се потврда за овластен внатрешен ревизор и други уверенија издадени од Институтот за внатрешни ревизори и други соодветни професионални организации.

1210.A1 – Раководителот на единицата за внатрешна ревизија мора да обезбеди стручни совети и помош доколку на внатрешните ревизори им недостасува знаење, вештини или други способности за извршување на целокупната работа или дел од неа.

1210.A2 - Внатрешните ревизори мора да имаат доволно знаење за да го проценат ризикот од измама и начинот на кој тој ќе биде управуван од организацијата, но не се очекува од нив да ја имаат стручноста на лице чија примарна одговорност е откривање и истражување на измама.

1210.A3 - Внатрешните ревизори мора да имаат доволно знаење за клучните информационо - технолошки ризици и контроли и расположивите технолошко базирани ревизорски техники за извршување на својата работа. Меѓутоа, од сите внатрешни ревизори не се очекува да имаат стручно знаење како што има еден внатрешен ревизор чија примарна одговорност е ИТ ревизијата.

1210.Ц1 - Раководителот на единицата за внатрешна ревизија мора да го одбие советодавниот ангажман или да обезбеди соодветни совети и помош доколку на внатрешните ревизори им недостасува знаење, вештини или други способности за извршување на целокупната работа или дел од неа.

1220 - Професионалност

Внатрешните ревизори мора својата работа да ја извршуваат со соодветна грижа и вештина кои се очекувани од совесен и компетентен внатрешен ревизор. Соодветната професионална грижа не подразбира безгрешност.

1220.A1 - Внатрешните ревизори мора да применуваат соодветна професионална грижа водејќи сметка за:

- Обемот на работа потребен за постигнување на целите на ангажманот;
- Релативната комплексност, материјалноста или важност на прашањата за кои се дава уверување;
- Соодветноста и ефективноста на процесите за раководење, управување со ризик и контрола;
- Можноста од значајни грешки, неправилности или неусогласеност; и
- Трошоците на уверување во однос на потенцијалните користи.

1220.A2 - При примената на соодветната професионална грижа внатрешните ревизори мора да ја земат во предвид можноста од употреба на технолошки базирана ревизија и другите техники за анализа на податоци.

1220.A3 - Внатрешните ревизори мора да бидат внимателни за значајните ризици кои можат да го загрозат остварувањето на целите, работењето или ресурсите. Меѓутоа, постапката за давање на уверување сама по себе, дури и кога е извршувана со соодветна професионална грижа, не гарантира дека сите значајни ризици ќе бидат идентификувани..

1220.Ц1 - Внатрешните ревизори мора да применуваат соодветна професионална грижа за време на давањето на советодавните услуги, имајќи ги во предвид:

- Потребите и очекувањата на клиентите, вклучувајќи го карактерот, времетраењето и објавувањето на резултатите од извршената работа;
- Релативната комплексност и обемот на работа потребни да се постигнат целите на таа работа; и
- Трошоците на советодавните услуги во однос на потенцијалните користи.

1230 - Континуиран професионален развој

Внатрешните ревизори мора да го надградуваат своето знаење, вештини и други квалификации низ континуирано стручно усовршување.

1300 - Програма за уверување и подобрување на квалитетот

Раководителот на единицата за внатрешна ревизија мора да развие и одржува програма за уверување и подобрување на квалитетот која ги опфаќа сите аспекти на активноста на внатрешната ревизија.

Објаснување:

Намената на програмата за уверување и подобрување на квалитетот е да овозможи оценување на извршените активности на внатрешната ревизија низ Дефиницијата на Внатрешна Ревизија и Стандардите, како и оценување дали внатрешните ревизори го применуваат Етичкиот кодекс. Таа програма исто така ја проценува и ефективноста и ефикасноста на работата на внатрешната ревизија и создава можност за подобрување.

1310 - Барања на Програмата за уверување и подобрување на квалитетот

Програма за уверување и подобрување на квалитетот мора да вклучи внатрешни и надворешни проценки.

1311 - Внатрешни проценки

Внатрешните проценки мора да вклучуваат:

- Постојано следење на извршувањето на активноста на внатрешната ревизија; и
- Периодични прегледи преку самопроценка или проценки извршени од страна на други лица во рамки на организацијата, кои имаат доволно знаење за извршување на внатрешната ревизија.

Објаснување:

Постојаното следење е составен дел на секојдневниот надзор, преглед и мерење на активноста на внатрешната ревизија. Постојаното следење е содржано во секојдневните методи на работа и пракса кои се користат за извршување на активностите на внатрешната ревизија, а се користат и процеси, алатки и информации кои се сметаат за потребни при оценување на усогласеноста со Дефиницијата на Внатрешна Ревизија, Етичкиот кодекс и Стандардите.

Периодичните прегледи се проценки спроведени да ја оценат усогласеноста со Дефиницијата на Внатрешна Ревизија, Етичкиот кодекс и Стандардите.

Доволното познавање на праксата за внатрешна ревизија бара најмалку разбирање на сите елементи од Меѓународната рамка за професионална пракса.

1312 - Надворешни проценки

Надворешните проценки мора да се вршат најмалку еднаш на пет години од страна на квалификуван, независен прегледувач или прегледувачки тим надвор од организацијата. Раководителот на единицата за внатрешна ревизија мора да разговара со управата за следниве работи:

- Потребата од што почести надворешни проценки; и
- Квалификациите и независноста на надворешниот прегледувач или прегледувачки тим, како и за секој потенцијален конфликт на интереси.

Објаснување:

Квалификуван прегледувач или прегледувачки тим се лица кои се способни за извршување на професионална пракса за внатрешна ревизија, како и постапките за надворешни проценки. При проценката на способноста на прегледувачот или прегледувачкиот тим се зема во предвид професионалното искуство за внатрешна ревизија и професионалните ингеренции на лицата избрани да го извршат прегледот. Проценката на квалификациите исто така ги зема во предвид големината и комплексноста на организациите од кои доаѓаат прегледувачите во однос на организацијата во која се оценува активноста на внатрешната ревизија, како и потребата на одреден сектор, индустрија или техничко знаење.

Независноста на прегледувачот или прегледувачкиот тим значи да не постои реален или можен конфликт на интереси и да не е дел од или под контрола на организацијата во која се врши активноста на внатрешната ревизија.

1320 - Известување за Програмата за уверување и подобрување на квалитетот

Раководителот на единицата за внатрешна ревизија мора да го извести повисокото раководство и управата за резултатите од Програмата за уверување и подобрување на квалитетот.

Објаснување:

Обликот, содржината и фреквентноста на соопштувањето на резултатите од програмата за уверување и подобрување на квалитетот се воспоставени низ расправа со повисокото раководство и управата, а се земаат во предвид и одговорностите на активноста на внатрешната ревизија и раководителот на единицата за внатрешна ревизија, како што е содржано во Повелбата за внатрешна ревизија. Со цел да се прикаже усогласеност со Дефиницијата на Внатрешна Ревизија, Етичкиот кодекс и Стандардите,

резултатите од надворешните и периодичните внатрешни проценки се соопштуваат по нивното завршување, а резултатите од постојаното следење се соопштуваат најмалку еднаш годишно. Резултатите ги опфаќаат оценките кои ги дава прегледувачот или прегледувачкиот тим, со почитување на степенот на усогласеност.

1321 - Примена на „ Усогласеност со Меѓународните стандарди за професионално извршување на внатрешна ревизија“

Раководителот на единицата за внатрешна ревизија може да изјави дека активноста на внатрешната ревизија се извршува во согласност со Меѓународните стандарди за професионално извршување на внатрешна ревизија, само доколку резултатите од Програмата за уверување и подобрување на квалитетот ја поддржуваат оваа изјава.

1322 - Откривање на неусогласености

Кога неусогласеноста со Дефиницијата на Внатрешна Ревизија, Етичкиот кодекс и Стандардите влијае на целокупното работење или на дел од работењето на внатрешната ревизија, раководителот на единицата за внатрешна ревизија тоа мора да го соопшти на повисокото раководство и управата.

СТАНДАРДИ ЗА РАБОТА

2000 - Управување со активноста на внатрешната ревизија

Раководителот на единицата за внатрешна ревизија мора ефективно да управува со активноста на внатрешната ревизија за да увери дека таа додава вредност на организацијата.

Објаснување:

Активноста на внатрешната ревизија е ефективно управувана кога:

- Резултатите од работата на внатрешната ревизија покажуваат дека се остварени целите и одговорностите вклучени во повелбата за внатрешна ревизија;
- Активноста на внатрешната ревизија е во согласност со Дефиницијата за внатрешна ревизија и Стандардите; и
- Лицата кои се дел од активноста на внатрешната ревизија постапуваат во согласност со Етичкиот кодекс и Стандардите.

2010 - Планирање

Раководителот на единицата за внатрешна ревизија мора да изготви планови врз основа на проценка на ризик за да ги определи приоритетите на активноста на внатрешната ревизија согласно целите на организацијата.

Објаснување:

Раководителот на единицата за внатрешна ревизија е одговорен за донесување на планот кој се темели на проценка на ризици. Раководителот

на единицата за внатрешна ревизија ќе ги земе во предвид рамката за управување со ризиците во организацијата, нивото на прифаќање на ризикот за различни активности и делови на организацијата кои ги одредува раководството. Доколку не постои рамка, раководителот на единицата за внатрешна ревизија сам донесува одлука за ризиците, откако претходно ќе се посветува со повисокото раководство и управата.

2010.A1 - Планот за работа на внатрешната ревизија мора да се базира на документирана проценка на ризикот која се прави најмалку еднаш годишно. Во текот на оваа постапка мора да се земат во предвид информациите добиени од повисокото раководство и управата.

2010.Ц1 - Раководителот на единицата за внатрешна ревизија треба да го разгледа прифаќањето на предложените консултантски услуги врз основа на можноста дека со давањето на консултантските услуги ќе се подобри управувањето со ризик, ќе се зголеми вредноста на организацијата и ќе се подобри нејзиното работење. Прифатените активности мора да се вклучат во планот.

2020 - Известување и одобрување

Раководителот на единицата за внатрешна ревизија мора да ги достави на повисокото раководство и управата податоците за плановите за работа на внатрешната ревизија и потребните ресурси, вклучувајќи ги и значајните повремени промени во работењето, за разгледување и одобрување.. Раководителот на единицата за внатрешна ревизија исто така мора да известува за последиците од ограниченоста на ресурсите.

2030 - Управување со ресурси

Раководителот на единицата за внатрешна ревизија мора да обезбеди ресурсите на внатрешната ревизија да бидат соодветно, доволно и ефективно искористени за да се оствари одобриениот план.

Објаснување:

„Соодветни“ се однесува на комбинација на знаења, вештини и други способности потребни за извршување на планот. „Доволно“ значи количество на ресурси потребни за остварување на планот. Ресурсите се ефективно употребени кога се искористени за оптимално остварување на одобриениот план.

2040 - Политики и процедури

Раководителот на единицата за внатрешна ревизија мора да воспостави политики и процедури за спроведување на активноста на внатрешна ревизија.

Објаснување:

Обликот и содржината на политиките и процедурите зависи од големината и структурата на активноста на внатрешната ревизија и сложеноста на нејзината работа.

2050 - Координација

Раководителот на единицата за внатрешна ревизија треба да разменува информации и да ги координира активностите со другите внатрешни и надворешни даватели на уверувања и консултантски услуги за соодветно да се покријат потребите од таквите услуги и да се минимизира дуплирањето на работите.

2060 - Известување до повисокото раководство и управата

Раководителот на единицата за внатрешна ревизија мора периодично да го известува повисокото раководство и управата за целта, овластувањето, одговорноста и успешноста на работењето на внатрешната ревизија во споредба со планот. Известувањето исто така мора да содржи прашања во врска со изложеноста на значаен ризик и контрола, вклучувајќи ризици од измами, прашања во врска со управувањето и други прашања потребни или барани од страна на повисокото раководство и управата.

Објаснување:

Фреквенцијата и содржината на известувањето се одредува преку расправа со повисокото раководство и управата, а зависи од важноста на информацијата која се соопштува и од итноста на активностите кои треба да ги преземе повисокото раководство или управата.

2100 - Карактер на работата

Активноста на внатрешната ревизија мора да ги проценува и да придонесува кон подобрување на процесите на управување со организацијата, управување со ризик и контрола употребувајќи систематски и дисциплиниран приод.

2110 – Управување со организацијата

Активноста на внатрешна ревизија мора да процени и да даде применливи препораки за подобрување на процесот на управување со организацијата при остварувањето на следниве цели:

- Промовирање на соодветни етички и правни вредности во рамките на организацијата;
- Обезбедување на ефективно управување со извршувањето на работењето и одговорноста;
- Соопштување на информации за ризикот и контролата до соодветните делови во организацијата; и
- Координација на активностите и соопштување на информации помеѓу управата, надворешните и внатрешните ревизори и раководството.

2110.A1 - Активноста на внатрешна ревизија мора да ги процени дизајнот, извршувањето и ефективностa на организациските цели, програмите и активностите во однос на прашањата за етика.

2110.A2 – Активноста на внатрешна ревизија мора да процени дали управувањето со информатичката технологија на организацијата се заснова и ги поддржува организациските стратегии и цели.

2110.Ц1- Целите на консултантските услуги мора да бидат конзистентни со општите вредности и цели на организацијата.

2120 - Управување со ризик

Активноста на внатрешна ревизија мора да ја процени ефективностa и да придонесе за подобрувањето на процесите на управување со ризик.

Објаснување:

Утврдувањето дали процесите за управување со ризик се ефективни е резултат од проценката на внатрешниот ревизор за тоа дека:

- Организациските цели ја поддржуваат и се поврзани со мисијата на организацијата;
- Значајните ризици се идентификувани и проценети;
- Се избрани соодветни одговори за ризикот кои ги поврзуваат ризиците со апетитот за ризик на организацијата; и се навремено согледани и соопштени информациите за важните ризици што ќе им овозможи на вработените, раководството и управата да ги извршуваат своите обврски.

Процесите на управување со ризик се следат преку тековни активности на управување, одделни проценки или и двете.

2120. A1 – Активноста на внатрешна ревизија мора да ја проценува изложеноста на ризик поврзана со управувањето, операциите и информационите системи на организацијата во однос на:

- Веродостојноста и интегритетот на финансиските и оперативните информации;
- Ефективноста и ефикасноста во работењето;
- Заштитата на средствата; и
- Усогласеноста со законите, регулативите и договорите.

2120.A2 – Активноста на внатрешна ревизија мора да ја процени потенцијалната можност за измами и начинот како организацијата управува со ризикот од измами.

2120.C1 - Во текот на извршувањето на консултантските услуги внатрешните ревизори мора да водат сметка за ризиците кои се

својствени на целите на услугата и мора да внимаваат на постоењето на други значајни ризици.

2120.C2 - Внатрешните ревизори мора да го вградат знаењето за ризиците стекнато од консултантските услуги во нивната проценка на процесите на управување со ризик во организацијата.

2120.C3 - Кога му помагаат на раководството во воспоставување и подобрување на процесите за управување со ризик, внатрешните ревизори мора да се воздржат од преземање на било каква менаџерска одговорност за управување со ризици.

2130 - Контрола

Активноста на внатрешна ревизија мора да и помага на организацијата во одржувањето на ефективни контроли преку проценка на нивната ефективност и ефикасност и преку промоција за постојано подобрување.

2130. A1 – Активноста на внатрешна ревизија мора да ја процени соодветноста и ефикасноста на контролите за да одговори на ризиците во рамки на управувањето, работењето на организацијата и информационите системи во однос на:

- Веродостојноста и интегритетот на финансиските и оперативните информации;
- Ефективноста и ефикасноста во работењето
- Заштитата на средствата; и
- Усогласеноста со законите, регулативите и договорите.

2130.A2 - Внатрешните ревизори треба да го утврдат степенот на воспоставување на работните и програмските цели и да ги усогласат со целите на организацијата.

2130.A3 - Внатрешните ревизори треба да ги прегледаат работите и програмите за да утврдат до кој степен резултатите се во согласност со дефинираните цели, односно дали работите и програмите се имплементираат или спроведуваат како што е предвидено.

2130.C1 – За време на извршување на консултантските услуги, внатрешните ревизори мора да посветат внимание на контролите кои се конзистентни со целите на тие работи и треба да внимаваат на постоењето на било какви значајни прашања во врска со контролите.

2130.C2 - Внатрешните ревизори мора во проценката на контролните процеси на организацијата да го вградат знаењето за контролите стекнато низ консултантските услуги.

2200 - Планирање на работата

Внатрешните ревизори мора да изготват и документираат план за секоја работа, во кој ќе бидат вклучени целите на таа работа, опфатот, роковите и распределбата на ресурсите.

2201 – Што треба да се вклучи во планирањето

При планирање на работата, внатрешните ревизори мора да го земат во предвид следново:

- Целите на активноста која се прегледува и средствата со кои таа активност го контролира своето работење;
- Ризиците значајни за активноста, нејзините цели, ресурси и операции и средствата со кои потенцијалното влијание на ризикот се одржува на прифатливо ниво;
- Соодветноста и ефективноста на процесите за управување со ризик и контрола на активноста, во споредба со некоја соодветна контролна рамка или модел; и
- Можностите за воведување значајни подобрувања на системите за управување со ризиците и контролните процеси.

2201.A1 - При планирање на некоја работа за страни надвор од организацијата, внатрешните ревизори мора со нив да изготват писмен документ за целите, опфатот на работа, заемните обврски и другите очекувања, вклучувајќи ги и ограничувањата на дистрибуцијата на резултатите од работата и пристапот до податоците од работата.

2201.C1 - Внатрешните ревизори мора за консултантските услуги да постигнат договор со клиентите за целите, опфатот, заемните обврски и другите очекувања на клиентот. За позначајните работи овој договор мора да се документира.

2210 - Цели на работата

За секоја работа мора да бидат воспоставени цели.

2210.A1 - Внатрешните ревизори мора да извршат прелиминарна проценка на ризиците релевантни за активноста која се прегледува. Целите на работата мора да ги одразуваат резултатите од проценката.

2210.A2 – При одредување на целите на некоја работа, внатрешните ревизори мора да ја разгледаат можноста од значајни грешки, измама, неусогласеност и други непосакувани појави.

2210.A3 - Потребни се соодветни критериуми за проценка на контролите. Внатрешните ревизори мора да го утврдат опфатот до кој менаџментот има воспоставено соодветни критериуми за да утврдат дали целите биле постигнати. Ако се соодветни, внатрешните ревизори мора да ги искористат тие критериуми во нивната проценка. Во спротивно, внатрешните ревизори мора да работат со менаџментот за да развијат соодветни критериуми за проценка.

2210.Ц1 - Целите на консултантските услуги мора да вклучат процеси на управување со организацијата, управување со ризиците и контролни процеси до степен до кој е договорено со клиентот.

2220 - Опфат на работата

Воспоставениот опфат на работа мора да биде доволен за да ги задоволи целите на таа работа.

2220.A1 - Опфатот на работата мора да вклучи разгледување на релевантни системи, евиденции, персонал и физички имот, вклучувајќи го и оној под контрола на трети страни.

2220.A2 - Доколку во текот на давањето на уверување се појават значајни потреби за давање консултантски услуги, за тоа треба да се постигне посебно писмено разбирање во поглед на целите, опфатот, соодветните одговорности и други очекувања, а соопштувањето на резултатите од консултантските услуги треба да биде во согласност со консултантските стандарди.

2220.Ц1 - При извршувањето на консултантските услуги, внатрешните ревизори мора да се осигурат дека опфатот на работата е доволен да се одговори на договорените цели. Ако внатрешните ревизори покажат сомневања во врска со опфатот за време на работата, за тоа треба да се разговара со клиентот за да се одлучи дали да се продолжи со работата.

2230 - Алокација на средствата за работа

Внатрешните ревизори мора да определат соодветни и доволни средства за да се постигнат целите на работата, врз основа на проценката на карактерот и комплексноста на секоја работа, временските ограничувања и расположивите средства.

2240 - Програма за работа

Внатрешните ревизори мора да изготват и документираат програми за работа за да се остварат целите на таа работа.

2240.A1 - Програмите за работа мора да вклучат процедури за идентификација, анализа, проценка и документирање на информациите за време на работата. Работната програма мора да биде одобрена пред нејзиното спроведување, а сите нејзини прилагодувања навремено да бидат одобрени.

2240.Ц1 - Програмите за работа за консултантските услуги може да се разликуваат во формата и содржината, зависно од карактерот на работата.

2300 - Извршување на работата

Внатрешните ревизори мора да идентификуваат, анализираат, проценуваат и документираат доволно информации за да ги постигнат целите на работата.

2310 - Идентификација на информациите

Внатрешните ревизори мора да идентификуваат доволни, веродостојни, релевантни и корисни информации за да ги постигнат целите на работата.

Објаснување:

Доволни информации се вистински, соодветни и уверливи така да разумна и информирана личност би можела да дојде до истиот заклучок како и ревизорот. Веродостојна информација е најдостапна информација преку користењето на соодветните техники за работа. Релевантна информација е онаа која ги поткрепува набљудувањата на работата и препораките и е во согласност со целите на таа работа. Корисна информација е онаа која и помага на организацијата да ги оствари своите цели.

2320 - Анализа и проценка

Внатрешните ревизори мора заклучоците и резултатите од својата работа да ги базираат на соодветни анализи и проценки.

2330 - Документирање на информациите

Внатрешните ревизори мора да ги документираат релевантните информации за да ги поддржат заклучоците и резултатите од работата.

2330.A1 – Раководителот на единицата за внатрешна ревизија мора да го контролира пристапот до документацијата од работата. Раководителот на единицата за внатрешна ревизија мора да добие одобрување од повисокото раководство и/или правна служба пред да издаде такви документи на располагање на надворешни страни.

2330.A2 - Раководителот на единицата за внатрешна ревизија мора да постави услови за зачувување на документацијата од работата, без разлика на формата во која податоците се зачувани. Овие услови за зачувување на документацијата мора да бидат во согласност со

насоките на организацијата и сите позитивни законски или други барања.

2330.Ц1 - Раководителот на единицата за внатрешна ревизија мора да развие политики за заштита и чување на документацијата од работата при давањето на консултантски услуги, како и нејзиното издавање на внатрешни и надворешни страни. Овие политики мора да бидат во согласност со насоките на организацијата и сите позитивни законски или други барања.

2340 - Надзор на работата

Работите мора правилно да бидат надгледувани за да се обезбеди дека целите се постигнати, квалитетот е обезбеден и персоналот се подобрува.

Објаснување:

Обемот на потребниот надзор ќе зависи од способноста и искуството на внатрешните ревизори, како и од сложеноста на работата. Раководителот на единицата за внатрешна ревизија е целосно одговорен за надзорот на работата, на внатрешните ревизори или самите внатрешните ревизори, но може да одреди и искусни членови од внатрешната ревизија за да ја извршат таа проценка. Соодветната евиденција од извршениот надзор се документира и чува.

2400 - Известување за резултатите

Внатрешните ревизори мора да известат за резултатите од извршената работа.

2410 - Критериуми за известување

Известувањето мора да ги вклучи целите и опфатот на работата, како и соодветните заклучоци, препораки и акциони планови.

2410.A1 - Конечното известување за резултатите од извршената работа мора, каде што е соодветно, да ги содржи сеопфатното мислење и/или заклучоците на внатрешниот ревизор.

2410.A2 - Внатрешните ревизори се поттикнуваат при соопштувањето на резултатите од извршената ревизија да го пофалат успешното работење.

2410.A3 - При доставувањето на резултатите од работата до клиентите надвор од организацијата, известувањето мора да вклучи напомена за ограниченост во дистрибуцијата и користењето на тие резултати.

2410.Ц1 - Известувањето за напредокот и резултатите од консултантската работа ќе биде различно во форма и содржина во зависност од карактерот на работата и потребите на клиентот.

2420 - Квалитет на известувањето

Известувањето мора да биде точно, објективно, јасно, концизно, конструктивно, комплетно и навремено.

Објаснување:

Точно известување е она кое нема грешки и нарушување и соодветствува на утврдените факти. Објективното известување е точно, независно и непристрасно, а резултат на тоа се точни и урамнотежени проценки на сите важни факти и состојби. Јасно известување е она кое е лесно за разбирање, логично е, избегнува непотребен технички јазик и ги дава сите значајни и важни информации. Концизно известување е она кое е прецизно и со него се избегнуваат непотребни елаборации, пренатрупаност со детали, додатоци и премногу зборови. Конструктивното известување му помага на клиентот и организацијата и води кон подобрување онаму каде што е потребно. Комплетно известување е она на кое не му недостасува ништо важно за целната публика, а ги вклучува сите значајни и важни информации и набљудувања за да се поддржат препораките и заклучоците. Навремено известување е поволно и брзо и зависи од значењето на предметот, дозволувајќи му на раководството да преземе корективни мерки.

2421 - Грешки и пропусти

Доколку конечното известување содржи значителна грешка или пропуст, раководителот на единицата за внатрешна ревизија мора на сите страни кои го примиле првобитното известување да им ја достави коригираната информација.

2430 - Употреба на изразот „Спроведено во согласност со Меѓународните стандарди за професионално извршување на внатрешната ревизија“

Внатрешните ревизори можат да известат дека нивните ревизии се „спроведени во согласност со Меѓународните стандарди за професионално извршување на внатрешната ревизија“, само ако резултатите од програмата за уверување и подобрување на квалитетот го поддржуваат таквото тврдење.

2431 - Откривање на неусогласености

Кога неусогласеноста со Дефиницијата за Внатрешна Ревизија, Етичкиот кодекс и *Стандардите* влијае врз специфична работа, при известувањето за резултатите мора да се наведе:

- Принципот или правилото на спроведување на Етичкиот кодекс или Стандардот/Стандардите со кое/кои не е постигната целосна усогласеност;
- Причина/Причини за неусогласеност; и
- Влијание на неусогласеноста врз работата и резултатите од работата.

2440 - Доставување на резултатите

Раководителот на единицата за внатрешна ревизија мора да ги достави резултатите до соодветните страни.

Објаснување:

Раководителот на единицата за внатрешна ревизија или лицето назначено од него ги прегледува и одобрува конечните извештаи за работата пред нивното издавање и одлучува на кого и како ќе бидат доставени.

2440.A1 - Раководителот на единицата за внатрешна ревизија е одговорен за известување за конечните резултати до клиентите кои може да уверат дека тие резултати ќе ги земат во предвид.

2440.A2 - Ако со законот, повелбата или прописите не е поинаку регулирано, пред да бидат објавени резултатите на страни надвор од организацијата, раководителот на единицата за внатрешна ревизија мора:

- Да го процени потенцијалниот ризик за организацијата;
- Да се консултира со повисокото раководство и/или соодветна правна служба; и
- Да го контролира ширењето на информациите на тој начин што ќе го ограничи користењето на резултатите.

2440. Ц1 - Раководителот на единицата за внатрешна ревизија е одговорен за известување на клиентите за конечните резултати од консултантските услуги.

2440.Ц2 - За време на извршувањето на консултантските услуги може да се идентификуваат проблеми поврзани со управувањето со организацијата, управувањето со ризик и контрола. Кога овие проблеми се значајни за организацијата, за нив мора да се известат повисокото раководство и управата.

2500 – Мониторинг на напредокот

Раководителот на единицата за внатрешна ревизија мора да воспостави и одржува систем за следење на распределбата на резултатите за кои е известно раководството.

2500.A1 - Раководителот на единицата за внатрешна ревизија мора да воспостави процес на следење со цел надзор и осигурување дека активностите на раководството се ефективно имплементирани или дека повисокото раководство го прифатило ризикот од не преземање на активности.

2500.Ц1 – Активноста на внатрешната ревизија мора да ја надгледува распределбата на резултатите од консултантските услуги до степен до кој е договорено со клиентот.

2600 - Одлучување за прифаќање на ризици од страна на повисокото раководство

Кога раководителот на единицата за внатрешна ревизија смета дека повисокото раководство прифатило одреден степен на резидуален ризик кој е можеби неприфатлив за организацијата, раководителот на единицата за внатрешна ревизија мора да дискутира за тој проблем со повисокото раководство. Доколку не се реши проблемот во врска со донесувањето на одлука за резидуалниот ризик, раководителот на единицата за внатрешна ревизија мора за тој проблем да ја извести управата со цел негово решавање.

Речник

Додавање на вредност

Вредноста се обезбедува преку подобрување на можностите за остварување на организациските цели, идентификување на подобрувањата во работењето и/или намалување на изложеноста на ризик преку услугите на уверување и консултантските услуги.

Соодветна контрола

Соодветна контрола постои доколку менаџментот ја планирал и организирал на начин кој обезбедува разумно уверување дека ризиците на организацијата се ефективно управувани и дека целите на организацијата ќе се остварат ефикасно и економично.

Услуги за давање на уверување

Објективно прегледување на документацијата со цел обезбедување независна проценка на процесите на управување со организацијата, управување со ризик и контрола во организацијата. Примерите може да вклучат финансиско работење и извршување, усогласеност со прописите, безбедносен систем и водење на евиденција.

Управа

Управата е управувачко тело на организацијата, како што е Одборот на директори, надзорен одбор, раководителот на агенцијата или законодавниот орган, одборот на гувернери или доверители на непрофитни организации или било кои други тела на организацијата, вклучувајќи ги ревизорските комитети кои по својата функција можат да бидат надредени на раководителот на единицата за внатрешна ревизија.

Повелба

Повелбата за внатрешна ревизија е формален документ кој ја дефинира работата, целта и овластеноста на внатрешната ревизија. Повелбата за внатрешна ревизија ја одредува позицијата на внатрешната ревизија во рамките на организацијата, овластува пристап до евиденцијата, персоналот и физичкиот имот битни за извршување на работата и го дефинира опфатот на активностите на внатрешната ревизија.

Раководител на единицата за внатрешна ревизија

Раководител на единицата за внатрешна ревизија е висока функција во организацијата одговорна за активностите на внатрешната ревизија. Нормално, ова би бил Директорот за внатрешна ревизија. Во случај кога активностите на внатрешната ревизија се извршуваат од страна на надворешни вршители на услуги, раководителот на единицата за внатрешна ревизија е лицеодговорно за надзор на извршувањето на договорот за услуги и целокупниот квалитет на тие услуги, известувајќи го повисокото раководство и управата во врска со активностите на внатрешната ревизија и следење на резултатите од работата. Овој термин исто така вклучува функции како што се главен ревизор, раководител на внатрешна ревизија, главен внатрешен ревизор и главен инспектор.

Етички кодекс

Етичкиот кодекс на Институтот на внатрешни ревизори содржи Принципи релевантни за професијата и праксата за внатрешна ревизија и правила на однесување кои го опишуваат очекуваното однесување од внатрешните ревизори. *Етичкиот кодекс* се однесува на страните и на субјектите кои даваат услуги на внатрешна ревизија. Целта на *Етичкиот кодекс* е да промовира етичка култура во професијата на внатрешната ревизија.

Усогласеност

Уогласеноста е придржување кон политиките, плановите, процедурите, законите, регулативите, договорите или други барања.

Конфликт на интереси

Конфликт на интереси е било кој однос кој не е, или изгледа дека не е од најдобар интерес за организацијата. Конфликтот на интереси би ја довело во прашање способноста на индивидуата објективно да ги извршува неговите/нејзините задачи и одговорности.

Консултантски услуги

Консултантски услуги се советодавни и со нив поврзани услуги, чиј што карактер и опфат се договорени со клиентот и чија што цел е да додадат вредност и да го подобрат процесот на управувањето со организацијата, управувањето со ризикот и контролните процеси, без притоа внатрешните ревизори да навлегуваат во менаџерската одговорност. Примерите вклучуваат услуги за давање на консултации, совети, координација и обука.

Контрола

Контрола е секоја активност преземена од менаџментот, управата или другите страни за да се подобри управувањето со ризик и да се зголеми веројатноста дека ќе се остварат поставените цели. Менаџментот ја планира, организира и ја насочува изведбата на потребните активности за да обезбеди разумно уверување дека ќе се остварат целите.

Контролно окружување

Однесувањето и активностите на управата и менаџментот во врска со значењето на контролата во рамките на организацијата. Контролното окружување ја одредува дисциплината и структурата потребни за остварување на примарните цели на системот за внатрешна контрола. Контролното окружување ги вклучува следниве елементи:

- Интегритет и етички вредности.
- Филозофија на менаџментот и стил на работење.
- Организациона структура.
- Делегирање на овластување и одговорност.
- Политики и практички на човечки ресурси.
- Способност на персоналот.

Контролни процеси – Политиките, процедурите и активностите кои се составен дел од контролната рамка и чија што цел е да обезбедат дека ризиците се содржани во толерантната рамка на ризици која е воспоставена со процесот на управување со ризик.

Работа – Специфична задача на внатрешната ревизија или проверка, како што е внатрешна ревизија, преглед за контролна самопроценка, истражување на измама или консултации. Работата може да вклучува повеќе задачи или активности дизајнирани со цел да се оствари специфична група на меѓусебно поврзани цели.

Цели на работата -

Опфатни извештаи изготвени од страна на внатрешните ревизори кои дефинираат што треба да се оствари со извршувањето на некоја работа.

Програма за работа

Документ каде се што наведени процедурите кои треба да се следат во текот на извршувањето на работата, чија што цел е остварување на планот за работа.

Надворешен обезбедувач на услуги – лице или компанија, надвор од организацијата, што има посебно знаење, вештина и искуство во одредена дисциплина.

Измама – Било која незаконска активност која се карактеризира со измама, прикривање или прекршување на довербата. Овие активности не зависат од заканата за насилство или употребата на физичка сила. Измамите се извршуваат од лица или организации со цел да се здобијат со пари, имот или услуги; да избегнат плаќање или извршување на услуги или да се здобијат со лична или деловна корист.

Управување со организацијата

Комбинација на процеси и структури имплементирани од управата за информирање, насочување, управување и надгледување на активностите на организацијата при остварување на нејзините цели.

Нарушување

Нарушувањето на индивидуалната објективност и организационата независност може да вклучат личен конфликт на интереси, ограничувања на опфатот на работа, ограничувања на пристапот до евиденцијата, персоналот и имотот и ограничувања на ресурсите (финансиски средства).

Независност

Непостоење на услови кои ја загрозуваат објективноста или појавата на објективност. Таквите загрозувања на објективноста мора да се решаваат на ниво на поединечен внатрешен ревизор, поединечна работа, на функционално и организациско ниво.

ИТ Контроли

Контроли што поддржуваат управување со работата и раководење, како и спроведување главни и технички контроли на инфраструктурата за информатичка технологија, како што се апликациите, информациите, инфраструктурата и луѓето.

Управување со ИТ

Управувањето со ИТ се состои од раководење, организациски структури и процеси кои обезбедуваат дека информатичката технологија на организацијата ги одржува и поддржува стратегиите и целите на организацијата.

Активност на внатрешна ревизија – Сектор, одделение, тим на консултанти или други стручњаци кои обезбедуваат независни, објективни услуги на уверување и консалтинг, чија цел е да додаваат вредност и да го подобрат работењето на организацијата. Активноста на внатрешната ревизија и помага на организацијата да ги оствари своите цели со примена на систематски, дисциплиниран пристап за проценка и подобрување на ефективността на процесите на управување со организацијата, управување со ризик, и контрола

Рамка за меѓународна професионална пракса

Концептуална рамка за организирање насоки за овластување издадени од ИА. Насоките за овластување се поделени на две категории и тоа:

- 1) задолжителни и
- 2) препорачливи.

Мора

Користењето на зборот „мора“ во „Стандардите“ претставува задолжително барање.

Објективност

Непристрасен ментален став кој овозможува внатрешните ревизори да ги извршуваат работите на таков начин што искрено ќе веруваат во резултатот од својата работа и нема да прават никакви значајни компромиси во поглед на квалитетот. Објективноста бара од внатрешните ревизори да не ги потчинуваат нивните проценки за ревизорските прашања на проценките на другите.

Резидуален ризик

Ризикот што останува откако менаџментот ќе преземе активност за намалување на влијанието и веројатноста за случување на несакан настан, вклучувајќи ги и контролните активности како одговор на ризикот.

Ризик

Можноста од случување на настан кој би можел да има влијание на остварувањето на целите. Ризикот се мери од аспект на влијание и веројатност.

Апетит за ризик

Нивото на ризик што организацијата е подготвена да го прифати.

Управување со ризик

Процес на идентификување, проценка, управување и контрола на потенцијални настани или ситуации кој обезбедува разумно уверување во поглед на остварувањето на целите на организацијата.

Треба

Во „Стандардите“ зборот треба е употребен кога се очекува усогласеност со стандардите, освен кога врз основа на професионалната проценка околностите ги оправдуваат отстапувањата.

Значење

Релативната важност на прашањето во контекст на кој се разгледува, вклучувајќи ги и факторите за квалитет и квантитет, како што се големината, карактерот, ефектот, релевантноста и влијанието. Професионалното расудување им помага на внатрешните ревизори при оценувањето на значењето на работите во контекст на релевантните цели.

Стандард

Професионална изјава донесена од Одборот за стандарди за внатрешна ревизија во која се дефинираат барањата за извршување на широкиот спектар на активности на внатрешна ревизија и за оценување на извршувањето на внатрешната ревизија.

Ревизија со помош на технологија – секоја автоматизирана ревизорска алатка, како што е општиот ревизорски софтвер, тестирање на изворите на податоци, компјутерски ревизорски програми, специјализирани ревизорски алатки и компјутерски поддржани ревизорски техники (CAATs).

Бр. _____
_____ 2010 година
Скопје

МИНИСТЕР ЗА ФИНАНСИИ
м-р Зоран Ставрски